

Sygn. akt III AUa 570/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSO del. Beata Golba-Kilian
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Pellowska

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 r. w Gdańsku

sprawy S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji S. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 lutego 2019 r., sygn. akt IV U 991/17

1. oddala apelację;
2. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata M. K. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu oraz kwotę 64,98 (sześćdziesiąt cztery 98/100) złotych tytułem zwrotu kosztów dojazdu.

SSO del. Beata Golba-Kilian SSA Grażyna Czyżak SSA Małgorzata Gerszewska

Sygn. akt III AUa 570/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 czerwca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił ubezpieczonemu S. M. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z powodu braku wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 5 lat w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy lub przed datą zgłoszenia wniosku. Na podstawie zgromadzonej dokumentacji organ rentowy uznał za udowodniony - w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem zgłoszenia wniosku, tj. przed 31 marca 2017 r. - łączny okres zatrudnienia w wymiarze 3 lat,

1 miesiąca i 24 dni okresów składkowych oraz nieskładkowych, w tym 2 lata, 4 miesiące i 10 dni okresów składkowych oraz 1 rok i 9 miesięcy okresów nieskładkowych, ograniczonych do 1/3 okresów składkowych, tj. 9 miesięcy i 14 dni. Natomiast w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania częściowej niezdolności do pracy, tj. przed 26 marca 2015 r. uznał za udowodniony łączny okres zatrudnienia w wymiarze 2 lat, 9 miesięcy i 21 dni, w tym 2 lata, 7 miesięcy i 16 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 5 dni okresów nieskładkowych. Staż ogólny na dzień 1 marca 2017 r. wyniósł 11 lat, 5 miesięcy i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 9 lat, 8 miesięcy i 27 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 8 miesięcy i 8 dni okresów nieskładkowych.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony wskazał, że obecnie leczy się w Poradni (...) w T. i przyjmuje środki farmakologiczne. Wyjaśnił, że przez 1 rok i 6 miesięcy przebywał w zakładzie karnym, gdzie nie było żadnej pracy płatnej, z której byłyby odprowadzane składki, wykonywał nieodpłatną pracę. Zaznaczył, że nie ma wymaganych lat pracy, bo pracował na czarno. Wnosił o przyznanie renty, gdyż nie ma za co żyć, a orzeczeniem lekarza orzecznika został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do dnia 30 kwietnia 2019 r.

W kolejnych pismach procesowych ubezpieczony, reprezentowany przez pełnomocnika – adwokata z urzędu, podtrzymał zgłoszone w odwołaniu wnioski i twierdzenia, kwestionując zaskarżoną decyzję i zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych poprzez błędne ustalenie, że ubezpieczony nie wykazał okresów składkowych i nieskładkowych niezbędnych do nabycia świadczenia, podczas gdy w pełnym wymiarze czasu pracy pracował u G. S., który zaniedbał obowiązek zgłoszenia go do ubezpieczeń społecznych. Wskazał również, iż nie kwestionuje orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 27 kwietnia 2017 r. Ponadto wyjaśnił, że przed pobytem w zakładzie karnym pracował u G. S., od momentu powstania jego firmy – pomagał przy budowie jego domu w G.. Pracodawca miał zgłosić ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych i odprowadzać składki, czego jednak nie uczynił. Ubezpieczony wskazał sygnaturę sprawy toczącej się z jego powództwa przeciwko G. S. przed Sądem Rejonowym w Toruniu, tj. IV P 81/15. Ponadto S. M. wskazał, że pracował również przy rozbudowie pensjonatu w G. (1). Ostatecznie precyzując swoje stanowisko ubezpieczony wniósł o zaliczenie do okresów składkowych okresów zatrudnienia u G. S. tj.: od dnia 4 marca 2005 r. do dnia 9 maja 2005 r., od dnia 26 maja 2005 r. do dnia 16 czerwca 2005 r., od dnia 9 lipca 2005 r. do dnia 31 lipca 2005 r., od dnia 1 września 2005 r. do dnia 4 października 2005 r., od dnia 10 listopada 2005 r. do dnia 17 stycznia 2006 r., od dnia 23 lutego 2006 r. do dnia 9 sierpnia 2006 r., od dnia 16 września 2006 r. do dnia 24 września 2006 r., od dnia 1 listopada 2006 r. do dnia 18 lutego 2007 r., od dnia 16 marca 2007 r. do dnia 1 kwietnia 2007 r., od dnia 14 kwietnia 2007 r. do dnia 10 czerwca 2007 r., od dnia 11 lipca 2007 r. do dnia 23 września 2007 r., od dnia 1 grudnia 2007 r. do dnia 17 marca 2008 r., od dnia 1 kwietnia 2008 r. do dnia 30 czerwca 2008 r., od dnia 14 października 2008 r. do dnia 19 października 2009 r., od dnia 26 listopada 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r. Nadto wniósł o zaliczenie do okresów składkowych okresów świadczenia pracy na rzecz (...) Sp. z o.o. w T. (od dnia 10 sierpnia 2006 r. do dnia 15 września 2006 r.), (...) s.j. (od dnia 11 czerwca 2007 r. do dnia 10 lipca 2007 r.), Zakładu (...) w D. (od dnia 18 marca 2008 r. do dnia 31 marca 2008 r.) i (...) Sp. z o.o. (od dnia 18 sierpnia 2008 r. do dnia 13 października 2008 r.) na podstawie umów o dzieło, które w rzeczywistości w jego ocenie były umowami o pracę. Ubezpieczony domagał się również zaliczenia na poczet okresów nieskładkowych pobytu w zakładach karnych (od dnia 28 października 2011 r. do dnia 27 kwietnia 2013 r. i od dnia 20 października 2009 r. do dnia 25 listopada 2009 r.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania, przy czym sprecyzował, jakie okresy nie zostały zaliczone do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego. Ostatecznie w piśmie procesowym z dnia 13 lutego 2019 r. organ rentowy wskazywał, że – po zaliczeniu do okresów składkowych zatrudnienia ubezpieczonego na podstawie umowy agencyjnej w (...) s.j. (w okresie od dnia 16 czerwca 2007 r. do dnia 10 lipca 2007 r.) - w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku o rentę Oddział uznał

za udowodnione 3 lata, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 5 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i 9 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych po ograniczeniu do 1/3 udowodnionych okresów składkowych.

Sąd Okręgowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie IV U 991/17 oddalił odwołanie (punkt pierwszy), zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata M. K. kwotę 90 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonego z urzędu (punkt drugi) oraz zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata J. P. kwotę 45 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonego z urzędu (punkt trzeci).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji. S. M. urodził się dnia (...) W dniu 31 marca 2017 r. złożył do ZUS Oddział w T. wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Orzeczeniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. lekarz orzecznik ZUS uznał, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy na okres do dnia 30 kwietnia 2019 r., przy czym jako datę powstania niezdolności do pracy wskazał dzień 26 marca 2015 r. Ubezpieczony nie wniósł sprzeciwu od tego orzeczenia i w toku postępowania nie kwestionował ustalonej przez lekarza orzecznika daty powstania częściowej niezdolności do pracy, ani stopnia niezdolności do pracy. Bezpośrednio przed złożeniem wniosku o rentę z tytułu niezdolności ubezpieczony był zatrudniony w okresie od dnia 16 października 2015 r. do dnia 28 lutego 2016 r. w (...) w S., przy czym w okresie zatrudnienia od dnia 12 listopada 2015 r. do dnia 20 listopada 2015 r. i od dnia 23 listopada 2015 r. do dnia 26 lutego 2016 r. oraz po ustaniu zatrudnienia od dnia 27 lutego 2016 r. do dnia 13 maja 2016 r. przebywał na zasiłku chorobowym, natomiast w okresie od dnia 14 maja 2016 r. do dnia 8 maja 2017 r. ubezpieczony pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Organ rentowy w dniu 16 czerwca 2017 r. wydał zaskarżoną decyzję. Do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego nie uwzględniono następujących okresów: (1) od 3 stycznia 1985 r. do 31 października 1985 r., ponieważ świadectwo pracy zostało sporządzone na podstawie wpisu w ksiądzeczce ubezpieczeniowej, do której ZUS nie miał wglądu; (2) od 1 października 1989 r. do 2 października 1989 r., ponieważ nie została wskazana podstawa wymiaru składki przez pracodawcę; (3) od 8 września 1995 r. do 15 września 1995 r., ponieważ był to okres urlopu bezpłatnego; (4) od 2 lipca 1996 r. do 3 października 1997 r., ponieważ kserokopia nie jest dokumentem potwierdzającym zatrudnienie; (5) od 21 października 2004 r. do 29 października 2004 r. i od 22 listopada 2004 r. do 25 listopada 2004 r., ponieważ były to okresy nieusprawiedliwionej nieobecności; (6) od 24 stycznia 2005 r. do 28 stycznia 2005 r., ponieważ był to okres urlopu bezpłatnego; (7) od 15 lutego 2005 r. do 3 marca 2005 r., od 18 sierpnia 2005 r. do 31 sierpnia 2005 r. i od 24 października 2005 r. do 7 listopada 2005 r., ponieważ były to okresy nieusprawiedliwionej nieobecności; (8) od 26 stycznia 2006 r. do 27 stycznia 2006 r., od 30 stycznia 2006 r. do 31 stycznia 2006 r., od 21 lutego 2006 r. do 22 lutego 2006 r. i od 13 października 2006 r. do 31 października 2006 r., ponieważ były to okresy usprawiedliwionej nieobecności nieodpłatnej; (9) od 12 marca 2007 r. do 15 marca 2007 r., od 6 kwietnia 2007 r. do 13 kwietnia 2007 r., od 29 maja 2007 r. do 1 czerwca 2007 r., od 11 czerwca 2007 r. do 15 czerwca 2007 r., od 1 sierpnia 2007 r. do 15 sierpnia 2007 r., od 15 października 2007 r. do 26 października 2007 r. i od 12 listopada 2007 r. do 30 listopada 2007 r., ponieważ były to okresy nieusprawiedliwionej nieobecności; (10) od 20 października 2011 r. do 30 listopada 2011 r., od 27 sierpnia 2015 r. do 28 sierpnia 2015 r. i od 31 sierpnia 2015 r. do 5 września 2015 r., ponieważ były to okresy urlopu bezpłatnego. Pozwany wskazał, że po dostarczeniu ksiądzeczki ubezpieczeniowej z dnia 6 czerwca 1984 r., na podstawie której sporządzono świadectwo pracy z okresu zatrudnienia od 3 stycznia 1985 r. do 31 października 1985 r. w (...), okres ten będzie podlegał uwzględnieniu. Ponadto w celu weryfikacji nieusprawiedliwionych nieobecności, które uwzględniono przy obliczaniu stażu pracy, na podstawie deklaracji rozliczeniowych przedkładanych do ZUS przez zakład pracy (...) S.A. w upadłości (poprzednio (...)), zdaniem ZUS należy uzyskać uwierzytelnione kserokopie dokumentów kadrowo-płacowych. Natomiast co do okresu zatrudnienia od 11 czerwca 2007 r. do 10 lipca 2007 r. w (...) SJ oraz okresu rejestracji w Urzędzie Pracy od 10 kwietnia 1991 r. do 14 listopada 1991 r. pozwany wskazał, że w tym przedmiocie toczą się postępowania wyjaśniające, a okresy te zostały wyłączone ze stażu, jednakże nawet rozstrzygnięcie na korzyść ubezpieczonego nie spowoduje zmiany w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy ostatecznie nie kwestionował następujących okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonego: od 8 maja 1984 r. do 16 września 1984 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Kombinacie (...) w T., od 1 lutego 1985 r. do 31 października 1985 r. z tytułu zatrudnienia w (...); od 4 marca 1986 r. do 31 marca 1989 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. Zakładzie (...) w T., od 2 maja 1989 r. do 30 września 1989 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Zakładzie (...) /z wyłączeniem okresu od 1 października 1989 r. do 2 października 1989 r. z uwagi na niewskazanie podstawy wymiaru składki przez pracodawcę/, od 1 grudnia 1989 r. do 7

czerwca 1990 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Fabryce (...) w T., od 2 lipca 1990 r. do 9 kwietnia 1991 r., kiedy był zarejestrowany jako bezrobotny /wyłączono okres od 10 kwietnia 1991 r. do 14 listopada 1991 r., ponieważ ubezpieczony odmówił podjęcia prac interwencyjnych/, od 21 września 1994 r. do 30 listopada 1994 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Spółka Cywilna w T., od 18 sierpnia 1995 r. do 7 września 1995 r. i od 16 września 1995 r. do 16 października 1995 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. /z wyłączeniem okresu od 8 września 1995 r. do 15 września 1995 r. tj. urlopu bezpłatnego/, od 13 maja 1996 r. do 27 maja 1996 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o., od 3 listopada 1997 r. do 31 grudnia 1997 r. z tytułu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, od 19 stycznia 1998 r. do 20 kwietnia 1998 r. z tytułu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, od 10 lipca 2003 r. do 10 sierpnia 2003 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w T., od 22 października 2003 r. do 20 stycznia 2004 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) S.A., od 19 kwietnia 2004 r. do 21 maja 2004 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w T., od 1 lipca 2004 r. do 31 lipca 2004 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., od 10 sierpnia 2004 r. do 10 sierpnia 2004 r. z tytułu zatrudnienia w (...) s.j. (umowa agencyjna), od 24 września 2004 r. do 20 października 2004 r. i od 30 października 2004 r. do 31 października 2004 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Sp. z o.o. /z wyłączeniem okresu od 21 października 2004 r. do 29 października 2004 r. z uwagi na nieusprawiedliwioną nieobecność/, od 2 listopada 2004 r. do 21 listopada 2004 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) S.A. /z wyłączeniem okresu od 22 listopada 2004 r. do 25 listopada 2004 r. z uwagi na nieusprawiedliwioną nieobecność/, od 7 stycznia 2005 r. do 23 stycznia 2005 r. i od 29 stycznia 2005 r. do 14 lutego 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) S.A. w K. /z wyłączeniem okresu od 24 stycznia 2005 r. do 28 stycznia 2005 r. z uwagi na urlop bezpłatny, z wyłączeniem okresu od 15 lutego 2005 r. do 3 marca 2005 r. z uwagi na nieusprawiedliwioną nieobecność/, od 10 marca 2005 r. do 25 kwietnia 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., w tym: od 1 kwietnia 2005 r. do 8 kwietnia 2005 r. okres niezdolności do pracy, od 17 czerwca 2005 r. do 8 lipca 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., od 11 lipca 2005 r. do 31 lipca 2005 r. z tytułu zatrudnienia w (...) s.j. (umowa agencyjna), od 1 sierpnia 2005 r. do 17 sierpnia 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Sp. j. /z wyłączeniem okresu od 18 sierpnia 2005 r. do 31 sierpnia 2005 r. jako nieusprawiedliwionej nieobecności/, od 1 września 2005 r. do 5 września 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., od 5 października 2005 r. do 23 października 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) w T. /z wyłączeniem okresu od 24 października 2005 r. do 7 listopada 2005 r., tj. okresu nieusprawiedliwionej nieobecności/, od 3 listopada 2005 r. do 15 listopada 2005 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) S.A., od 10 stycznia 2006 r. do 10 stycznia 2006 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. – okres potwierdzony przez Wydział Ubezpieczeń i Składek, od 18 stycznia 2006 r. do 25 stycznia 2006 r., od 28 stycznia 2006 r. do 29 stycznia 2006 r., od 1 lutego 2006 r. do 20 lutego 2006 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T. /z wyłączeniem okresów od 26 stycznia 2006 r. do 27 stycznia 2006 r., od 30 stycznia 2006 r. do 31 stycznia 2006 r., od 21 lutego 2006 r. do 22 lutego 2006 r. jako okresy usprawiedliwionej nieobecności niepłatnej/, od 18 lipca 2006 r. do 1 sierpnia 2006 r. z tytułu zatrudnienia w (...), od 10 sierpnia 2006 r. do 13 września 2006 r. z tytułu zatrudnienia na umowę zlecenia w (...) sp. z o.o., okres został potwierdzony przez Wydział Ubezpieczeń i Składek ZUS, od 25 września 2006 r. do 12 października 2006 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Sp. z o.o. w T., z wyłączeniem od 13 października 2006 r. do 31 października 2006 r. tj. okresu usprawiedliwionej nieobecności niepłatnej, od 2 listopada 2006 r. do 13 listopada 2006 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę agencyjną w (...) Sp. z o.o., od 19 lutego 2007 r. do 11 marca 2007 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) S.A. w T. /z wyłączeniem okresu od 12 marca 2007 r. do 15 marca 2007 r., tj. nieusprawiedliwionej nieobecności/, od 2 kwietnia 2007 r. do 5 kwietnia 2007 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Sp. z o.o. w M. /okres od 6 kwietnia 2007 r. do 13 kwietnia 2007 r. został wyłączony z uwagi na nieusprawiedliwioną nieobecność/, od 15 maja 2007 r. do 28 maja 2007 r. i od 2 czerwca 2007 r. do 10 czerwca 2007 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T. /z wyłączeniem okresów od 29 maja 2007 r. do 1 czerwca 2007 r., od 11 czerwca 2007 r. do 15 czerwca 2007 r., od 1 sierpnia 2007 r. do 15 sierpnia 2007 r. – okresy nieusprawiedliwionej nieobecności/, od 16 czerwca 2007 r. do 10 lipca 2007 r. z tytułu zatrudnienia w (...) s.j. (umowa agencyjna), od 24 września 2007 r. do 14 października 2007 r., od 27 października

2007 r. do 11 listopada 2007 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T. /z wyłączeniem okresów od 15 października 2007 r. do 26 października 2007 r., od 12 listopada 2007 r. do 30 listopada 2007 r. jako okresów nieusprawiedliwionej nieobecności/, od 23 listopada 2007 r. do 18 stycznia 2008 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., od 1 lipca 2008 r. do 13 lipca 2008 r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w B., od 12 września 2011 r. do 9 października 2011 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) Sp. z o.o. w T. /z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego od 10 października 2011 r. do 30 listopada 2011 r./, od 24 maja 2013 r. do 30 października 2013 r. i od 1 listopada 2013 r. do 9 listopada 2013 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę zlecenia w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., od 12 listopada 2013 r. do 21 czerwca 2014 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T., od 11 sierpnia 2014 r. do 26 sierpnia 2015 r. i od 29 sierpnia 2015 r. do 30 sierpnia 2015 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) w W. /od 24 listopada 2014 r. do 29 listopada 2014 r., od 3 lutego 2015 r. do 31 maja 2015 r., od 3 sierpnia 2015 r. do 14 sierpnia 2015 r. – ubezpieczony przebywał zwolnieniu lekarskim, z wyłączeniem okresów od 27 sierpnia 2015 r. do 28 sierpnia 2015 r., od 31 sierpnia 2015 r. do 5 września 2015 r. tj. okresów urlopu bezpłatnego/, od 15 września 2015 r. do 15 października 2015 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) sp. z o.o. sp. k. w S., od 16 października 2015 r. do 26 lutego 2016 r. z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę w (...) w S., w tym: od 12 listopada 2015 r. do 20 listopada 2015 r., od 23 listopada 2015 r. do 26 lutego 2016 r. ubezpieczony przebywał na zwolnieniu lekarskim, od 27 lutego 2016 r. do 13 maja 2016 r. – okres pobierania zasiłku chorobowego, od 14 maja 2016 r. do 8 maja 2017 r. – okres pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. W ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku o rentę powyższe okresy stanowiły 3 lata, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 5 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i 9 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych po ograniczeniu do 1/3 udowodnionych okresów składkowych. W okresie od 10 sierpnia 2006 r. do 15 września 2006 r. ubezpieczony miał zawartą umowę o dzieło z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w T.. Zajmował się wyrównywaniem piasku pod kostkę brukową przed blokami na osiedlu (...) w T. oraz nosił i docinał kostkę brukową. Pracował w 10-osobowej brygadzie przez około 10 godzin dziennie. Zdarzało się, że w przypadku niesprzyjających warunków atmosferycznych otrzymywał polecenie, aby wracać do domu, a na miejscu zostawali wyłącznie pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę. W soboty mógł przychodzić do pracy, ale nie był to jego obowiązek. Nieobecności w pracy nie stanowiły problemu. Pracownicy sami organizowali sobie pracę, a szef przyjeżdżał na sprawdzenie. Ubezpieczony w tym okresie spożywał alkohol i w związku z tym zdarzały się absencje w pracy. Za okres od 10 sierpnia 2006 r. do 13 września 2006 r. ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń przez (...) sp. z o.o., co potwierdził Wydział Ubezpieczeń i składek ZUS. Jak wskazano wyżej w zestawieniu okresów niekwestionowanych przez organ rentowy do okresów składkowych zostały zaliczone ubezpieczonemu następujące okresy z tytułu wykonywania umowy dla (...) s.j.: 10 sierpnia 2004 r., od 11 lipca 2005 r. do 31 lipca 2005 r., od 16 czerwca 2007 r. do 10 lipca 2007 r. W dniu 18 marca 2008 r. S. M. zawarł z A. Z., prowadzącym zakład budowlany, umowę o dzieło, której przedmiotem było wykonanie prac w charakterze pomocnika cieśli, za wynagrodzeniem w wysokości 300 zł. Jako datę zakończenia dzieła wskazano 31 marca 2008 r. Ubezpieczony pracował przy szalowaniu stropów, wykonywaniu zbrojenia i szalunków. Zdarzało się, że przychodził na budowę z opóźnieniem, jednak nie ponosił z tego tytułu żadnych konsekwencji. Nadto zawarł z J. S., prowadzącym firmę (...), umowę o dzieło, której przedmiotem było czyszczenie i sortowanie szalunków. Wynagrodzenie w umowie określono na kwotę 1.750 zł, a jako datę rozpoczęcia dzieła wskazano 18 sierpnia 2008 r., przy czym nie sprecyzowano daty jego zakończenia. Wynagrodzenie ubezpieczony otrzymał w dniu 13 października 2008 r. Ubezpieczony pracował w P. pod W. (1) przy budowie hali do przeglądów technicznych samochodów ciężarowych. Nie wykonał badań lekarskich, aby otrzymać zaświadczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania powyższej pracy. S. M. i G. S. poznali się na początku lat 90-tych, kiedy byli sąsiadami na osiedlu (...) w T. - obaj mieli wtedy problem z alkoholem i często widywali się w pobliskiej pijalni piwa. G. S. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą „(...)” od 15 maja 1997 r. do 31 grudnia 2010 r., od 4 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r., od 16 kwietnia 2012 r. do 30 listopada 2012 r. i od 20 sierpnia 2013 r. Dopiero po około 3-4 latach od rozpoczęcia powyższej działalności zaczął zatrudniać pracowników w oparciu o umowę o pracę lub umowę zlecenia. W latach 2007-2017 do ubezpieczeń społecznych z kodem (...) zgłosił następujące osoby: I. T., K. S., K. B., P. B., R. K., M. R., G. W., S. R., D. C., M. G., M. R. (1), A. U., J. B., J. S. (1), A. L., P. F., P. R., A. T., E. M., D. D., G. U., S. W., S. K., S. H., A. D., R. J., T. P., M. G. (1), M. W., R. S., O. P., A. S., M. K. (1), I. B. i R. L.. G. S. nigdy nie zgłosił S. M. do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia lub wykonywania umowy zlecenia. Nie zawarł z nim również umowy o dzieło. Jednak ubezpieczony od początku był związany z prowadzoną przez niego

działalnością gospodarczą i okresowo wykonywał na jego rzecz czynności remontowo-budowlane (w oparciu o ustne ustalenia), w przerwach pomiędzy zatrudnieniem u innych pracodawców, przy czym z uwagi na problemy S. M. z alkoholem zdarzały się okresy, kiedy nie przychodził lub nie podejmował pracy, w związku z czym jego praca nie była systematyczna. S. M. otrzymywał od G. S. drobne kwoty jako wynagrodzenie za pracę, czasami z góry otrzymywał od G. S. pieniądze na utrzymanie (pochodzące z dochodów z jego działalności), co następnie odpracowywał. W te dni, kiedy pracował przy remontach lub na budowach, trwało to przeważnie od 7:00-8:00 do 15:00-17:00. Pomiędzy S. M. a G. S. wywiązała się rozmowa dotycząca potencjalnego zatrudnienia ubezpieczonego, jednak nigdy do tego nie doszło. W latach 90-tych G. S. wykonał kilka remontów w domu M. K. (2), mieszczącym się przy ul. (...) w T.. Prace polegały na wymianie drzwi wewnętrznych, remoncie dwóch łazienek i ociepleniu domu. S. M. był przy tych pracach, ale nie zawsze, gdyż pracownicy się zmieniali. G. S. wydawał ubezpieczonemu polecenia. Około 20 lat temu G. S. wykonywał u D. K. przez kilka tygodni remont mieszkania przy ul. (...) w T.. Prace polegały na wyremontowaniu łazienki, połączeniu jej z toaletą, położeniu gładzi, płytek w kuchni i przedpokoju oraz pomalowaniu całego mieszkania. Czynności te wraz z G. S. wykonywał S. M., w godzinach od 9:00 do 20:00-21:00. Ubezpieczony pracował pod nadzorem G. S.. D. K. uważała S. M. za pracownika G. S.. Ponadto około 5-6 lat temu wyżej wymieniona zdecydowała się na wymianę płytek w przedpokoju, co zleciła synowi G. S. – S. S. i przez jeden dzień na jej prośbę czynności remontowe wykonywał S. M.. Około 20 lat temu G. S. wykonywał również budowę domu jednorodzinnego w B. (1) oraz w B. (2) u C. B. przy betonowaniu posadzek. Nadto w tym okresie G. S. rozpoczął budowę swojego domu w B. (1). Wykonywano również malowanie kościoła (...) przy ul. (...) w T.. Przy wskazanych pracach był obecny S. M., zajmował się urabianiem zaprawy. K. L. był wtedy również pracownikiem G. S.. Zdarzyło się kilka dni nieobecności ubezpieczonego z uwagi na jego problem z alkoholem, zazwyczaj miało to miejsce po weekendzie. Praca na tych budowach trwała zwykle od 7:00 do 15:00. Prace w kościele były wykonywane również w 2014 r., jednakże proboszcz parafii nie widział, aby jakiegokolwiek czynności wykonywał wtedy S. M.. W 2000 r. lub w 2001 r. R. K. (1) zlecił G. S. prace remontowe w jego mieszkaniu przy ul. (...) w T., do którego wprowadził się

w 2001 r. Wcześniej w latach 1996-1997 zlecił prace remontowe w poprzednim mieszkaniu przy ul. (...) w T.. Czynności remontowe były wykonywane z przerwami. R. K. (1) kojarzył S. M. jako pracownika G. S., jednak nie potrafił wskazać, jakie czynności wykonywał i podczas którego z remontów. W 2009-2010 r. G. S. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wstawiał okno dachowe w mieszkaniu R. K. (1).

Ponadto wcześniej – w 1996 r. lub 1997 r. G. S. wykonywał remonty kompleksu budynków magazynowo - produkcyjnych mieszczących się przy ul. (...), którego właścicielką była matka R. K. (1). W 2009 r. lub w 2010 r. rozpoczęła się budowa domu jednorodzinnego P. W., która została zlecona G. S.. Budowa trwała około 1-1,5 roku i nie było w jej trakcie przerw. S. M. także pracował na tej budowie, zajmował się wyrabianiem zaprawy i noszeniem pustaków, a także przy ociepleniu, szalowaniu i zalewaniu schodów. Pracownicy G. S. wykonywali prace od 7:00 do 16:00-17:00. Około 20 lat temu G. S. wykonywał czynności remontowe w mieszkaniu K. B. (1), przy ul. (...) w T., polegające na ułożeniu płytek. Czynności trwały około 2 tygodnie i był przy nich obecny ubezpieczony, który pomagał przy układaniu płytek. K. B. (1) uważał go za pracownika G. S.. Następnie jesienią 2008 r. K. B. (1) zlecił G. S. wybudowanie domu w Z. przy ul. (...), która zakończyła się w okolicy maja 2009 r. Prace wykonywane były z przerwami, ponieważ wyżej wymieniony miał zlecone również inne budowy. Na budowie pracował również S. M., który był często widywany przez K. B. (1). Wykonywał on proste czynności, jak np. wyrabianie zaprawy dla murarzy. Prace trwały w godzinach od 7:00 do 17:00-18:00, a czasami krócej. S. M. wykonywał również czynności remontowe w P. (1). Pracował tam również P. G.. Prace polegały na wymianie eternitu na blachodachówkę w 3-4 halach. G. S. wydawał polecenia. Na przełomie grudnia 2000 r. i stycznia 2001 r. A. P. zleciła G. S. wykonanie remontu mieszkania znajdującego się przy ul. (...) w T.. Na początku grudnia 2000 r. wyżej wymieniony otrzymał klucze od wskazanego mieszkania. Prace polegały na położeniu glazury w kuchni i łazience, paneli podłogowych oraz montażu łazienkowego. A. P. przyjeżdżała do mieszkania w godzinach popołudniowych średnio 2 razy w tygodniu, aby sprawdzić stan remontu i widywała S. M., który wykonywał czynności pomocnicze, a G. S. wydawał mu polecenia. Wyżej wymieniona nie rozliczała się ze S. M. z wykonywanych przez niego prac. Następnie wiosną 2005 r. A. P. zleciła G. S. wybudowanie domu w L. przy ul. (...), na działce (...), który następnie został sprzedany w 2015 r. W trakcie budowy miały miejsce przestoje, które trwały nawet miesiąc lub dłużej, przy czym w tym czasie G. S. wykonywał prace na innych budowach.

Zimą 2005 r. prace nie odbywały się. Wyżej wymieniona bywała na budowie średnio raz w miesiącu również w godzinach popołudniowych i zdarzało się, że przy pracach widywała S. M., ale nie zawsze. Ubezpieczony wykonywał prace pomocnicze. Budowa zakończyła się w okolicy jesieni 2006 r. A. P. słyszała o takich sytuacjach, że S. M. z uwagi na problem z alkoholem nie pojawiał się w pracy, przy czym z reguły były to jednodniowe nieobecności, za wyjątkiem okresu, kiedy pokłócił się z G. S.. Wyżej wymieniona miała taką wiedzę od G. S., który tłumaczył jej, że pewne prace nie zostały zrobione z uwagi na nieobecność ubezpieczonego. W okresie 2009-2010 r. S. M. wykonywał również czynności remontowe w domu przy ul. (...). Wtedy pracownikiem G. S. był J. K., który również pracował przy tym remoncie. Czynności polegały na zerwaniu i położeniu nowego dachu wraz z kominami, skuciu i położeniu nowych tynków oraz położeniu posadzek. Ubezpieczony przyjeżdżał jak była taka potrzeba, wynosił gruz, zwoził piasek do piwnicy, urabiał zaprawę. J. K. pracował w brygadzie S. S.. Wyżej wymienieni pracowali również przy remoncie na Starówce na ul. (...). Ubezpieczony wtedy wynosił kleje i gładzie. Prace trwały nawet do 10-12 godzin. E. S. była żoną G. S.. Poznali się w 2009 r. G. S. przedstawił jej ubezpieczonego jako swojego pracownika, który zajmował się drobnymi czynnościami pomocniczymi. Wyżej wymieniona od 18 lat prowadzi pensjonat pod nazwą (...) w G. (1). E. S. na bieżąco prowadzi prace remontowe we wskazanym obiekcie, w czym w przeszłości pomagał jej mąż, który kilka razy przyjechał do niej ze S. M.. Pierwsza wizyta ubezpieczonego miała miejsce w sierpniu 2009 r. i trwała około 2-3 tygodni. S. M. wtedy rąbał drzewo i heblował deski. Kolejne wizyty odbyły się wiosną lub latem 2010 r. (około 1 tydzień - 2 tygodnie) oraz jesienią 2010 r. Podczas drugiej wizyty ubezpieczony rąbał drzewo i malował płot. W trakcie wizyty jesienią 2010 r. również przygotowywał opał. Ubezpieczony był tam jeszcze kilka razy - pomagał przy przybudówce, układał deski, malował i lakierował oraz stawiał garaż. Czynności te wykonywał codziennie od 8:00 do 15:00-16:00 podczas każdego z pobytów. E. S. nie przekazywała mu żadnego wynagrodzenia, zapewniała mu wyżywienie i nocleg. W okresie od 20 października 2009 r. do 25 listopada 2009 r. ubezpieczony przebywał w Zakładzie Karnym w P. (2). L. i J. Z. zlecili G. S. budowę dwóch budynków mieszkalnych w Z. przy ul. (...), do którego wprowadzili się w kwietniu 2014 r. Budynek został oddany w stanie surowym zamkniętym, z tynkami i gładzią wewnątrz. Prace przy budowie zostały przez G. S. zakończone przed zimą 2013 r. Budowa trwała około 2-3 lata z przerwami związanymi ze zmianą projektu oraz zaskarżeniem decyzji w przedmiocie pozwolenia na budowę (około 7-8 miesięcy). Kwestie związane z ochroną budowy L. i J. Z. pozostawiali G. S., bowiem początkowo teren nie był ogrodzony i ujawniła się potrzeba znalezienia osoby do pilnowania budowy, przy czym w trakcie ustaleń nie została wskazana konkretna osoba, która miałaby się tym zająć. Zawsze jednak były to osoby z ramienia G. S.. Na budowie znajdował się barak, w którym przebywały osoby pilnujące budowy – następnie przydzielono im pomieszczenie wewnątrz budynku. W toku budowy było ich kilku, osoby te z czasem zmieniały się. Stróże pojawiali się na budowie popołudniami, po zakończeniu pracy przez ekipę budowlaną. Pierwszymi osobami przydzielonymi do stróżowania budowy byli J. G. i jego żona. Oprócz tego J. G. na budowie wykonywał również wraz z synem P. G. czynności jako cieśla w okresie jesiennym. Z tego tytułu rozliczał się z G. S., otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 5 zł za godzinę, przy czym nie kwitował odbioru wynagrodzenia. J. G. rozpoczął stróżowanie w okresie zimowym od grudnia, po zakończeniu prac ciesielskich i trwało to do początku marca tj. do momentu powrotu murarzy na budowę. G. S. zaproponował następnie pilnowanie budowy również S. M., który od marca zastąpił J. G.. Kiedy ubezpieczony chciał wyjechać i nie mógł przebywać na budowie, załatwiał na ten czas zastępstwo. J. G. mieszkał około 200 m od budowy domu L. i J. Z., dlatego kiedy popołudniami chodził do lasu widywał ubezpieczonego na terenie budowy (przynajmniej raz w tygodniu do lipca). Oprócz stróżowania S. M. od połowy kwietnia wykonywał również prace na budowie – układał deski, sprzątał, kopał rowy, pomagał murarzom, wyrabiał zaprawę, przesiewał piasek, nosił pustaki, wykonywał szalunki pod taras, stemplował belki podsufitowe, J. G. widział ubezpieczonego przy wykonywaniu tych czynności również wcześniej, kiedy on sam wykonywał czynności ciesielskie. Podobnie P. G. widywał ubezpieczonego na budowie. Również S. W. pracował przy budowie budynków mieszkalnych w Z. przez około 8 miesięcy od maja i widział ubezpieczonego przy pracach na tej budowie. J. Z. nie ustalał szczegółów stróżowania ze S. M., ani nie przekazywał mu żadnego wynagrodzenia z tego tytułu osobiście, ani za pośrednictwem G. S.. Rozliczał się bezpośrednio z G. S. i nie dawał żadnych pieniędzy pracownikom G. S.. Następnie stróżowaniem zajmował się K. J., który kiedyś był trenerem G. S., aż do zakończenia budowy. W późniejszym okresie właściciele założyli alarm i korzystali z usług profesjonalnej firmy ochroniarskiej. L. Z. przebywała na budowie częściej niż jej mąż, z uwagi na jego pobyty za granicą, i wtedy kontaktowała się z kierownikiem budowy. Nie zwracała szczególnej uwagi na pracowników G. S., interesowało ją głównie, na jakim etapie jest budowa. Z kolei J. Z. zapamiętał S. M. z uwagi na jego charakterystyczny wygląd, widział

go kilkakrotnie na budowie. W toku składania zeznań na rozprawie w dniu 26 stycznia 2018 r. L. Z. nie potrafiła sobie przypomnieć, czy widziała S. M. podczas wykonywania czynności przy budowie ich domu. Pamiętała jednak, że ubezpieczony jakiś czas temu przyszedł pod ich dom, pokazywał dokumenty i pytał, czy pamiętają, jak pracował na budowie w Z. J. Z. wytłumaczył żonie, iż ubezpieczony być może pracował u G. S.. Ubezpieczony w pewnych okresach pracował również dla P. G.. S. M. złożył zeznanie podatkowe PIT-37 za 2011 r., w którym wskazał 5.067,92 zł jako przychód ze stosunku pracy (w (...)) oraz kwotę 2.138 zł jako przychód w wierszu C.1.5 „inne źródła niewymienione w wierszu od 1 do 4” oświadczając, że była to kwota z tytułu wynagrodzenia od G. S. za okres zatrudnienia od marca 2011 r. do sierpnia 2011 r. z tytułu stróżowania. W toku niniejszego postępowania w piśmie z dnia 29 sierpnia 2017 r. G. S. oświadczył, że S. M. nigdy nie był jego pracownikiem, dlatego nie posiada on żadnych dokumentów dotyczących jego zatrudnienia. W dniu 29 lipca 2014 r. S. M. złożył w Sądzie Rejonowym w Toruniu IV Wydziale Pracy i ubezpieczeń Społecznych wnioski o zawiązekanie G. S. do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 19.942 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2014 r. W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że w okresie od 1 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. świadczył na rzecz G. S. pracę jako pracownik stróżujący na budowie u J. Z. przy ul. (...) w K. (1), bez potwierdzenia warunków pracy i płacy na piśmie oraz bez zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego, a także bez wydania świadectwa pracy i zapłaty należnego wynagrodzenia. Wynagrodzenie zostało wyliczone na podstawie stawki godzinowej wynoszącej 5 zł. G. S. oświadczył, że nie jest zainteresowany ugodą i rozmowy ze S. M. w tym przedmiocie nie toczyły się. W dniu 28 listopada 2014 r. S. M. wystąpił z tożsamym wnioskiem. W toku posiedzenia w dniu 13 stycznia 2015 r. G. S. oświadczył, że ubezpieczony nigdy nie był jego pracownikiem, a jedynie ukrywał się na budowie przed Policją, gdyż był ścigany listem gończym. W związku z urzędzeniem libacji właściciel budowy polecił G. S. wyrzucenie S. M.. Oznajmił, że ubezpieczony otrzymał 1.200 zł od właściciela posesji, raz otrzymał pieniądze od G. S. i raz od jego syna. W dniu 14 października 2014 r. S. M. wystąpił do Sądu Rejonowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z pozwem przeciwko G. S. o ustalenie stosunku pracy i zapłatę wynagrodzenia za pracę w godzinach nocnych i dziennych, wraz z odsetkami, wskazując, że nie otrzymał świadectwa pracy ani wynagrodzenia. Zarządzeniem z dnia 17 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w Toruniu zwrócił pozew z uwagi na niezuzupełnienie braków formalnych w wyznaczonym terminie. W dniu 10 lutego 2015 r. ubezpieczony wystąpił do Sądu Rejonowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z pozwem o zapłatę zaległego wynagrodzenia, tj. zasądzenie od G. S. kwoty 19.942 zł za okres od 1 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. wraz z odsetkami ustawowymi od 10 lipca 2014 r. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w powyższym okresie świadczył na rzecz pozwanego pracę jako całodobowy pracownik stróżujący na budowie u J. i L. Z., bez potwierdzenia warunków pracy i płacy na piśmie oraz bez zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego, a także bez wydania świadectwa pracy i zapłaty należnego wynagrodzenia. Mieszkał w budynku znajdującym się na działce. Od marca nie otrzymywał od G. S. wynagrodzenia za świadczoną pracę. Z dniem 31 sierpnia 2011 r. zrezygnował ze świadczenia dotychczasowej pracy, a w dniu 9 września 2011 r. podjął pracę w (...) T. i został oddelegowany do W. (2). W dniu 28 kwietnia 2014 r. po odbyciu kary skontaktował się z pozwanym w celu uregulowania zaległych spraw związanych ze świadczoną w 2011 r. pracą. Chciał przede wszystkim uzyskać świadectwo pracy. Doszło jednak do sporu. W dniu 10 lipca 2014 r. przesłał G. S. wezwanie do zapłaty, jednak termin minął bezskutecznie. S. M. zaprzeczył, aby na terenie budowy organizował libacje alkoholowe, co zarzucał mu pozwany. Nigdy nie przeprowadzono u ubezpieczonego badania alkomatem, co potwierdziłoby spożywanie alkoholu w trakcie pracy. W odpowiedzi na pozew G. S. oświadczył, iż nie zatrudnił S. M.. Głównym celem pobytu ubezpieczonego na budowie były libacje alkoholowe i ukrywanie się przed Policją, a G. S. miał tolerować jego pobyt na budowie ze zwykłej empatii. Zgodził się na jego pomieszkiwanie w zamian za pilnowanie domu. Według G. S. ubezpieczony był w stanie ciągle upojenia alkoholowego. Wskazał, że zarejestrowanie ubezpieczonego w ZUS mogło skończyć się natychmiastowym aresztowaniem. Przekazał S. M. pieniądze na jedzenie. Podczas rozprawy w dniu 18 czerwca 2015 r. strony zawarły ugodę – pozwany G. S. zobowiązał się zapłacić powodowi S. M. na całkowite zaspokojenie roszczeń wynikających z pozwu kwotą 900 zł. W dniu 5 maja 2015 r. Państwowa Inspekcja Pracy przeprowadziła kontrolę działalności G. S., w związku ze skargą S. M.. G. S. zaprzeczył, aby S. M. był u niego zatrudniony, a w marcu 2011 r. zawiesił działalność. Przy pracach budowlanych korzysta wyłącznie z usług podwykonawców. Zdaniem G. S. właściciel domu prawdopodobnie dogadał się z ubezpieczonym, aby ten swoją obecnością odstraszał potencjalnych złodziei. W dacie kontroli wyżej wymieniony nie zatrudnił pracowników. Wyrokiem z 8 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w Toruniu –VIII Wydział Karny wymierzając ubezpieczonemu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oddał oskarżonego pod dozór kuratora. W sprawozdaniach z objęcia dozorem oraz kartach czynności dozoru

zostały zawarte następujące informacje co do aktywności zawodowej ubezpieczonego: (-) sprawozdanie z dnia 23 marca 2007 r. – podejmuje się prac dorywczych i nie może znaleźć stałego zajęcia, utrzymuje się z prac budowlanych i porządkowych, osiąga dochód ok. 200-300 zł miesięcznie, (-) sprawozdanie z dnia 8 maja 2008 r. – podjął dorywcze zatrudnienie u znajomego na budowie, (-) karta czynności za okres 8 marca - 8 maja 2008 r. – pracuje dorywczo u znajomego przy robotach budowlanych, nie jest to praca, którą wykonuje codziennie, ponieważ znajomy dzwoni do niego, gdy jest coś do zrobienia, zarabia niewiele i trudno mu się utrzymać, (-) karta czynności za okres 8 września - 8 listopada 2008 r. – nadal pracuje dorywczo, (-) karta czynności za okres 8 grudnia 2008 r.-8 lutego 2009 r. – nadal pracuje dorywczo, (-) karta czynności za okres 8 marca - 8 maja 2009 r. – zarejestrował się w RUP, na chwilę obecną nie ma pracy, nawet dorywczej, od kwietnia ma obiecaną pracę przy kryciu dachu u znajomego, stara się o pracę w firmie (...), obecnie pomaga gospodarzowi domu na (...) w sprzątaniu, (-) karta czynności za okres 8 czerwca - 8 sierpnia 2009 r. – nie ma stałej pracy, dorywczo pomaga nadal gospodarzowi domu przy sprzątaniu, (-) karta czynności za wrzesień 2009 r. – w rozmowie telefonicznej S. M. poinformował kuratora o tym, że przebywa w Z. (1), (-) karta czynności za okres listopad 2009 r. - 15 stycznia 2010 r. – w ostatnim czasie 2-3 razy po 2-3 dni pracował nieoficjalnie zarobkowo, zarabiał 8 zł za godzinę, wykonywał prace budowlane z cieślami, ubezpieczonemu polecono przyjść w dniu 7 stycznia 2010 r. do pracy w firmie (...). W dniu 4 maja 2010 r. S. M. wystąpił z wnioskiem o odroczenie wykonania kary w związku z wyjazdem za granicę do pracy w okresie od 5 maja 2010 r. do 28 lutego 2011 r. Ubezpieczony nie zgłosił się do odbycia kary w wyznaczonym terminie. Podczas posiedzenia w dniu 14 czerwca 2010 r. oświadczył, iż ostatecznie nie wyjechał za granicę, ponieważ bał się, że może być poszukiwany listem gończym i podjął pracę na podstawie umowy o dzieło. Podczas posiedzenia w dniu 11 października 2010 r. wskazał, że wykonuje prace dorywcze. W sprawozdaniu z wywiadu środowiskowego z dnia 17 lutego 2011 r. zostało wskazane, że ubezpieczony wykonuje prace dorywcze po 2-3 dni w tygodniu wykonując różne prace ciesielskie – znajomi dzwonią do niego w razie potrzeby i wtedy on idzie do pracy. Zarabia po 10 zł na godzinę, co przynosi mu tygodniowy dochód 100 zł. Oświadczył, że ma szansę na pracę w (...), którą miał podjąć, gdy ustąpi zima. Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2011 r. Sąd Rejonowy w Toruniu wszczął poszukiwania S. M. listem gończym. W dniu 28 października 2011 r. ubezpieczony został zatrzymany przez Policję. W okresie od 28 października 2011 r. do 27 kwietnia 2013 r. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym B..

Sąd Okręgowy w rozważaniach prawnych odwołał się do treści art. 57 ust. 1 i 2, art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej ustawa emerytalna), jak również art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.; dalej ustawa systemowa) oraz art. 22 k.p. uznając, że ubezpieczony nie spełnił warunku posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego łącznie co najmniej 5 lat, przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, a tym samym nie miał prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W ocenie Sądu I instancji jedynym możliwym okresem wykonywania pracy u G. S. poczytywanym jako okres zatrudnienia, który podlegałby zaliczeniu do okresów składkowych ustalanych przy prawie do wnioskowanego świadczenia byłyby sprecyzowany przez ubezpieczonego okres od 1 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r., tj. podczas budowy budynków mieszkalnych w Z., zleconych G. S. przez L. i J. Z.. Należy jednak wskazać, iż nawet uwzględnienie wskazanego wyżej okresu w wymiarze 8 miesięcy (tj. 6 miesięcy - okres składkowy 1 marca – 31 sierpnia 2011 r. oraz 2 miesiące - okres nieskładkowy stanowiący 1/3 okresu składkowego) nie zmieniłoby sytuacji ubezpieczonego, ponieważ nie spowodowałoby wykazania wymaganych 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wskazany ogólnikowy charakter zeznań świadków i ubezpieczonego oraz dane z wywiadów kuratorów nie pozwalają jednocześnie na zaliczenie S. M. pozostałych okresów wymienionych w piśmie z dnia 5 grudnia 2018 r. jako okresów zatrudnienia u G. S.. Należy bowiem wskazać, że sam ubezpieczony nie potrafił sprecyzować tych okresów i dopiero na żądanie Sądu pełnomocnik ubezpieczonego sprecyzował żądanie ubezpieczonego w tym zakresie. Wcześniej ubezpieczony ogólnikowo określał, że pracował u G. S. w tych okresach, kiedy nie pracował u innych pracodawców, uwzględnionych przez ZUS, czemu jednocześnie trudno dać wiarę, jeśli się zważy na problemy z alkoholem ubezpieczonego, z powodu których nie był w stanie pracować przez dłuższy okres czasu, czy podejmowanie pracy „na czarno” u innych osób (poza G. S.), których ubezpieczony dokładnie nie wymienił (jak np. gospodarz osiedla z (...)), czy u P. G., który przyznał, że „brał M.” do pomocy do prac ciesielskich, które miał zlecone. Trudno dać wiarę ubezpieczonemu, że przez tak długie

okresy pracował u G. S. nie domagając się zawarcia umowy o pracę. G. S. zatrudniał pracowników i zgłaszał ich do ubezpieczeń społecznych, zatem gdyby praca ubezpieczonego miała charakter stały nie byłoby przeszkód, aby dokonał takiego zgłoszenia odnośnie ubezpieczonego. Ubezpieczony w toku postępowania powoływał się na zawarcie umów o dzieło: z dnia 18 marca 2008 r. z A. Z., prowadzącym zakład budowlany, której przedmiotem było wykonanie prac w charakterze pomocnika cieśli (jako datę zakończenia dzieła wskazano 31 marca 2008 r.), z dnia 18 sierpnia 2008 r. z J. S., prowadzącym firmę (...), w przedmiocie czyszczenia i sortowania szalunków (nie wskazano daty zakończenia dzieła, a jedynie datę otrzymania wynagrodzenia w dniu 13 października 2008 r.), a także umowy z dnia 10 sierpnia 2006 r. zawartej na okres do 15 września 2006 r. z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w T. oraz umowy z dnia 11 czerwca 2007 r. zawartej na okres do 10 lipca 2007 r. z (...) s.j. Ubezpieczony domagał się uznania, iż w rzeczywistości z wymienionymi podmiotami wiązał go stosunek pracy. Odnośnie umowy z (...) sp. z o.o. to z tytułu tej umowy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych w okresie od 10 sierpnia 2006 r. do 13 września 2006 r., co zostało potwierdzone przez Wydział Ubezpieczeń i Składek i okres ten został wymieniony przez ZUS w karcie przebiegu zatrudnienia. Wobec tego co do zasady okres ten został zaliczony, a samo przedłożenie PIT 11/8B nie daje podstaw do zaliczenia okresu dłuższego (do 15 września 2006 r.) niż wynikający ze zgłoszenia płatnika (do 13 września 2006 r.). Także okres zatrudnienia w (...) s.j. co do zasady został przez ZUS zaliczony, przy czym dotyczy to okresu od 16 czerwca 2007 r. do 10 lipca 2007 r., w pozostałym zakresie ubezpieczony nie wykazał, aby w dłuższym okresie podlegał ubezpieczeniom z tytułu umowy zawartej z tą spółką. Odnosząc się do wykonywania prac ciesielskich na rzecz A. Z. w okresie od 18 marca 2008 r. do 31 marca 2008 r. ubezpieczony wyjaśnił, że zdarzało się,

iż przychodził na budowę z opóźnieniem, jednak nie ponosił z tego tytułu żadnych konsekwencji. Natomiast co do okresu wykonywania pracy na rzecz (...) sp. z o.o. w okresie od 18 sierpnia 2008 r. nie potrafił wskazać, do kiedy pracował, czy do daty wystawienia rachunku (13 października 2008 r.), czy krócej, zwłaszcza, że – jak wynikało z zeznań ubezpieczonego – powodem zrezygnowania z tej pracy był fakt, że pracownicy zbyt dużo pili alkoholu, o co właściciel miał pretensje. Charakter wykonywanych przez ubezpieczonego w powyższych okresach prac nie wskazuje, aby w istocie nie były to umowy o dzieło. Ubezpieczony nie przedstawił żadnych dowodów na to, iż w rzeczywistości wykonywał czynności w ramach stosunku pracy pod pozorem umów o dzieło. Ponadto z jego zeznań nie wynika, aby w okresie wykonywania tych umów kwestionował ich charakter czy domagał się zawarcia umów o pracę. Z otrzymanych wynagrodzeń nie rozliczał się z ZUS. Nie wskazał, aby wykonywana przez niego praca spełniała cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. Na poparcie swoich twierdzeń nie przedłożył żadnej dokumentacji osobowej, a z jego zeznań nie wynika również, aby chociaż podpisywał listy obecności. Ubezpieczony wręcz wskazywał, że jego nieobecności w pracy nie stanowiły problemu. Przyznał, że w okresach wykonywania umów pił alkohol. Nadto ze sprawozdań kuratorskich z lat 2008-2011 wynika, że ubezpieczony podejmował się jedynie prac dorywczych. W oparciu o same zeznania ubezpieczonego nie sposób także ustalić dokładnego okresu wykonywania prac na podstawie tych umów. Ewentualne zaliczenie ww. okresów nie dałoby łącznie z uwzględnionymi okresami wymaganego stażu 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku o rentę. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie S. M. (pkt I wyroku). Natomiast w punkcie II i III wyroku Sąd I instancji orzekł o kosztach zastępstwa procesowego udzielonego ubezpieczonemu z urzędu. Wysokość kosztów Sąd ustalił biorąc pod uwagę przesłanki wynikające z przepisów § 15 ust. 2 oraz § 4 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 18). Wobec tego należało zasądzić od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata M. K. kwotę 90 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu, albowiem nie zostały one uiszczone w całości ani w części oraz na rzecz adwokata J. P., która reprezentowała ubezpieczonego przed sądem wezwanym, kwotę 45 zł powiększoną o należny podatek VAT. Ustalając wysokość ww. kosztów Sąd miał na uwadze, że koszty te nie mogły przekraczać 150 % opłaty przewidzianej w § 15 ust. 2 rozporządzenie (90 zł), dlatego na rzecz adwokata M. K. zasądzono 90 zł, a na rzecz adwokata J. P. 50 % tej kwoty.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w punkcie pierwszym i zarzucił mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia oraz naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 k.p.c. poprzez:

- arbitralne ustalenie, że ubezpieczony nie spełnił warunku posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego łącznie co najmniej 5 lat przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, podczas gdy przeprowadzone dowody dają podstawę do ustalenia, że ubezpieczony spełnił przedmiotowy warunek,

- arbitralne ustalenie, że ubezpieczony nie świadczył pracy na rzecz G. S. na podstawie stosunku pracy we wskazanych przez odwołującego okresach, podczas gdy przeczą temu zeznania świadków, jak też treść ugody zawartej przez odwołującego z G. S. w sprawie IV P 81/15 Sądu Rejonowego w Toruniu, dokumentacja poświadczająca liczne interwencje odwołującego u organów państwowych, w szczególności w Inspekcji Pracy, dokumenty w aktach spraw Sądu Rejonowego w Toruniu, sygn. (...),

- arbitralne ustalenie, że odwołujący nie świadczył pracy w ramach stosunku pracy na rzecz A. Z., J. S., Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w T., (...) s.j., podczas gdy już samo sprecyzowanie czynności, jakie wykonywał bezspornie odwołujący na rzecz tych podmiotów, jak też okoliczność, że odwołujący wykonywał pracę pod kierownictwem, w określonych godzinach, miejscu i osobiście, świadczy o tym, że strony łączyły w istocie stosunek pracy - to skutkowało błędnym ustaleniem, że odwołujący nie wykazał warunku spełnienia ustalonych ustawą okresów składkowych, a w konsekwencji oddaleniem odwołania.

W związku z powyższym skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania, względnie o przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca wyjaśnił, że wskazywał już od samego początku postępowania, że świadczył pracę na rzecz przedsiębiorcy G. S. w okresach, w których nie świadczył pracy na rzecz innych podmiotów. Te prace wykonywał od początku istnienia przedsiębiorstwa G. S.. Ubezpieczony dowodził, w jakich miejscach wykonywał prace, a Sąd przesłuchał świadków, którzy potwierdzili, że istotnie wykonywał on pracę w konkretnych wskazanych miejscach, pod kierownictwem i na rzecz G. S.. Apelujący wskazywał też postępowania, w których domagał się zaległych wynagrodzeń od G. S., jak też postępowanie przez Inspekcją Pracy, przed którą domagał się interwencji spowodowanej odmową wydania mu dokumentu umowy o pracę. W istocie, brak zawartej na piśmie umowy o pracę, jak też kłopoty z pamięcią ubezpieczonego powodowały liczne trudności dowodowe, a w szczególności ustalenie konkretnych dat i nazwisk. Jednakże, nikt z przesłuchiwanym świadków nie zaprzeczył, jakoby nie wykonywał on pracy na rzecz G. S. we wskazywanych okresach. Nadto świadczył też w ramach stosunku pracy pracą na rzecz innych podmiotów. Jednakże, mimo licznych interwencji ubezpieczonego, podmioty te odmawiały wydania umów o pracę i wydawały inne cywilnoprawne umowy takie jak umowa - zlecenie czy umowa o dzieło. Z treści tychże umów, jak też z jego wyjaśnień jasno wynikało, że w istocie każdorazowo strony łączyły stosunek pracy. Z uwagi na to, że nie dysponuje on nazwiskami osób, które w tych zakładach pracowały wraz z nim, ubezpieczony miał ograniczone możliwości dowodzenia swoich twierdzeń. Po zliczeniu tychże okresów wnioskodawca spełnił warunek wykazania okresów składkowych i nieskładkowych wymaganych prawem do ustalenia prawa do renty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu było prawo S. M. do renty z tytułu niezdolności do pracy, a w szczególności, czy ubezpieczony spełnił warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego łącznie co najmniej 5 lat, przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, dokonana przez Sąd Okręgowy ocena mieści się w granicach statuowanych treścią art. 233 k.p.c. i nie wzruszają jej zarzuty apelacji.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonania sądu, jego

wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – ważąc ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNP 2000/17/655, LEX nr 41437). W razie przekroczenia naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wadliwa jest przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów, a także będące jej konsekwencją ustalenie stanu faktycznego i jego subsumowanie pod określony przepis prawa.

Nadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, I ACa 513/05, LEX nr 186115).

Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności pozwany powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach z dnia: 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, LEX nr 52753; 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99, LEX nr 52347; 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest wystarczające jedynie przekonanie o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, niepubl.).

W przedmiotowej sprawie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie wystąpiły okoliczności mogące uzasadniać naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd Okręgowy w wyniku prawidłowo przeprowadzonego postępowania dowodowego ustalił wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, które znajdowały odzwierciedlenie w całokształcie materiału dowodowego. W świetle przytoczonych motywów zaskarżonego wyroku nie ma uzasadnionych powodów, by zakwestionować istnienie logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów, a ustalonymi na ich podstawie w drodze wnioskowania faktami stanowiącymi podstawę zawartego w nim rozstrzygnięcia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji przeprowadził prawidłowe, wnikliwe i szczegółowe postępowanie dowodowe, w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji dokonując prawidłowej oceny materiału dowodowego oparł się na: dokumentach z akt sprawy (w tym z akt rentowych), jak również dokumentów znajdujących się w aktach spraw pracowniczych, aktach karnych (w tym aktach dozoru), zeznaniach świadków: A. P., L. Z., J. Z., D. K., P. W., M. K. (2), konfrontacji świadków G. S. i J. Z., J. G., P. G., K. L., M. S., E. S., J. S. (1), K. B. (1), J. K., a także częściowo na podstawie zeznań świadka G. S. i przesłuchania ubezpieczonego).

Ponadto, wbrew stanowisku apelującego, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego nie tylko spełnia wszystkie wymagania określone przez art. 328 § 2 k.p.c., tj. Sąd wskazuje podstawy faktyczne rozstrzygnięcia i wyjaśnia podstawę prawną wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, ale też bardzo szczegółowo, precyzyjnie i obszernie ustosunkowuje się do wszystkich zarzutów wnioskodawcy zawartych w odwołaniu, jak i podnoszonych następnie w toku postępowania omawiając odrębnie każdy z nich. W konsekwencji uzasadnienie to bezsprzecznie daje możliwość oceny zasadności rozumowania Sądu Okręgowego na użytek kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku. Zatem zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. podnoszony przez skarżącego jest całkowicie chybiony.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska skarżącego jakoby Sąd I instancji arbitralnie ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunku posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego łącznie co najmniej 5 lat przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, mimo, że w ocenie skarżącego przeprowadzone dowody dają podstawę do ustalenia, że ubezpieczony spełnił przedmiotowy warunek. Apelujący zgodnie z art. 6 k.c. jest obowiązany wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że ubezpieczony nie wykazał, aby posiadał wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat, przypadający w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy. Skarżący w apelacji formułuje zarzuty w sposób ogólny, nie wskazując dokładnie, na czym polegała w jego ocenie błędna ocena materiału dowodowego. Apelujący błędnie wskazał, że Sąd przesłuchał świadków, którzy potwierdzili, że wykonywał on pracę w konkretnie wskazanych miejscach, pod kierownictwem i na rzecz G. S.. Takie ustalenia faktyczne nie wynikają z materiału dowodowego. Jako okresy zatrudnienia nie mogą zostać wskazywane przez ubezpieczonego czasookresy (poza okresem od 1 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r.), ponieważ nie można uznać, aby ubezpieczony świadczył pracę w reżimie wskazanym w art. 22 § 1 k.p. Pojęcie kierownictwa pracodawcy obejmuje nie tylko typowe zależności związane z wydawaniem pracownikowi poleceń, ale również obowiązek świadczenia pracy w określonym miejscu i czasie oraz przestrzeganie zasad organizacji oraz porządku pracy określonego w regulaminie (szersze ujęcie podporządkowania pracowniczego). Sąd I instancji uwzględniając zeznania świadków, którzy nie potrafili wskazać czasokresu wykonywania przez ubezpieczonego pracy, nie wskazywali na każdorazowe wykonywanie pracy podporządkowanej, codziennej - zestawił je z kartami sprawozdania z wywiadów środowiskowych przeprowadzanych przez kuratora sądowego oraz kartami czynności dozoru m.in. za lata 2007-2010, z których wynika, iż S. M. nie miał stałej pracy i podejmował się prac dorywczych po 2-3 dni w tygodniu, były to głównie prace budowlane i porządkowe, u znajomego na budowie, który dzwonił do ubezpieczonego, gdy było coś do zrobienia, nadto w 2010 r. pomagał gospodarzowi domu na (...) w sprzątanii. W karcie czynności za wrzesień 2009 r. wskazano, że w rozmowie telefonicznej S. M. poinformował kuratora o tym, iż przebywa w Z. (1). W powyższych sprawozdaniach nie padło nigdy nazwisko G. S., a jedynie ubezpieczony wskazywał na wykonywanie prac dorywczych u znajomego. Należy wskazać, że karta czynności za wrzesień 2009 r. potwierdza pobyt u E. S., jednak brak jest wskazania na dokładny czas tego pobytu. Na obecnym etapie postępowania twierdzenia wnioskodawcy, że w ww. dokumentach nie zgłaszał, że pracuje na stałe u G. S., bo nie chciał przysporzyć mu kłopotów ze strony urzędu skarbowego nie zasługują na podzielenie. Wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logiki jest, aby ubezpieczony chciał „chronić pracodawcę” i świadomie zrezygnował z legalnego zatrudnienia, stałej pensji i ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał, że w toku postępowania zostało ustalone, że na przestrzeni ostatnich 20 lat G. S. świadczył usługi remontowo-budowlane (czasami nawet kilkakrotnie) na rzecz K. B. (1), D. K., A. P., M. K. (2), R. K. (1), M. S., E. S., a także wykonywał te prace w B. (1) oraz w B. (2). Wymienione osoby, za wyjątkiem M. S., potwierdziły, że przy pracach obecny był S. M., wykonując czynności pomocnicze. Wskazani świadkowie nie potrafili jednak sprecyzować dokładnych dat rozpoczęcia i zakończenia prac remontowo-budowlanych, ani częstotliwości przebywania ubezpieczonego na budowach i podczas remontów. Co uniemożliwiło dokonanie ustalenia jakoby ubezpieczony w spornych okresach świadczył pracę w reżimie wskazanym w art. 22 § 1 k.p. Ubezpieczony nie przedłożył żadnych dokumentów świadczących o zatrudnieniu go przez G. S.. Ze zgromadzonego materiału dowodowego w postaci ogólnikowych zeznań świadków oraz sprawozdań kuratorów sądowych i kart czynności dozoru wynika, iż czynności te miały jedynie charakter dorywczy, ubezpieczony nie wykonywał prac remontowo-budowlanych stale, zdarzały się z jego strony nieobecności, które często miały związek z jego problemem z alkoholem. Ponadto przeważająca część ze wskazywanych przez świadków okresów dotyczy lat 90-tych czy początku 2000 r., a zatem i tak nie miałyby one znaczenia przy ustalaniu prawa do renty z uwagi na to, że wymagany w przypadku ubezpieczonego przy ustalaniu prawa do renty 5-letni okres składkowy powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Ponadto Sąd I instancji prawidłowo uznał, że możliwe jest zaliczenie ubezpieczonemu do okresów składkowych okresu zatrudnienia u G. S. od dnia 1 marca 2011 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r., bo jest to jedyny okres dokładnie sprecyzowany przez S. M. nie tylko na potrzeby niniejszego procesu. Poza tym także wskazane wcześniej zeznania

świadców potwierdzają ten okres, przy czym konieczność zapewnienia stałej ochrony budowy wskazuje, że był to okres stałego pobytu ubezpieczonego na tej budowie. Możliwe jest też określenie wymiaru czasu pracy skoro ubezpieczony miał stróżować podobnie jak jego poprzednik podczas nieobecności pracowników, od zakończenia zmiany do rana następnego dnia. Powyższego okresu dotyczyła także ugoda zawarta w sprawie IV P 81/15. Niemniej jednak był to okres zbyt krótki, aby wnioskodawca spełnił sporną przesłankę warunkującą prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ponadto apelujący w sposób ogólny zakwestionował ustalenia Sądu Okręgowego dotyczące pozostałych spornych okresów zatrudnienia u innych pracodawców.

Sąd I instancji wskazał, że ubezpieczony w toku postępowania powoływał się na zawarcie umów o dzieło: z dnia 18 marca 2008 r. z A. Z., prowadzącym zakład budowlany, której przedmiotem było wykonanie prac w charakterze pomocnika cieśli (jako datę zakończenia dzieła wskazano 31 marca 2008 r.), z dnia 18 sierpnia 2008 r. z J. S., prowadzącym firmę (...), w przedmiocie czyszczenia i sortowania szalunków (nie wskazano daty zakończenia dzieła, a jedynie datę otrzymania wynagrodzenia w dniu 13 października 2008 r.), a także umowy z dnia 10 sierpnia 2006 r. zawartej na okres do 15 września 2006 r. z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w T. oraz umowy z dnia 11 czerwca 2007 r. zawartej na okres do 10 lipca 2007 r. z (...) s.j.

Sąd Okręgowy odnośnie umowy z (...) sp. z o.o. trafnie wskazał, że z tytułu tej umowy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych w okresie od 10 sierpnia 2006 r. do 13 września 2006 r., co zostało potwierdzone przez Wydział Ubezpieczeń i Składek i okres ten został wymieniony przez ZUS w karcie przebiegu zatrudnienia. Wobec tego co do zasady okres ten został zaliczony, a samo przedłożenie PIT 11/8B nie daje podstaw do zaliczenia okresu dłuższego (do 15 września 2006 r.) niż wynikający ze zgłoszenia płatnika (do 13 września 2006 r.). Także okres zatrudnienia w (...) s.j. co do zasady został przez ZUS zaliczony, przy czym dotyczy to okresu od 16 czerwca 2007 r. do 10 lipca 2007 r., w pozostałym zakresie ubezpieczony nie wykazał, aby w dłuższym okresie podlegał ubezpieczeniom z tytułu umowy zawartej z tą spółką. Odnosząc się do wykonywania prac ciesielskich na rzecz A. Z. w okresie od 18 marca 2008 r. do 31 marca 2008 r. ubezpieczony wyjaśnił, że zdarzało się, iż przychodził na budowę z opóźnieniem, jednak nie ponosił z tego tytułu żadnych konsekwencji. Natomiast co do okresu wykonywania pracy na rzecz (...) sp. z o.o. w okresie od 18 sierpnia 2008 r. nie potrafił wskazać, do kiedy pracował, czy do daty wystawienia rachunku (13 października 2008 r.), czy krócej, zwłaszcza, że – jak wynikało z zeznań ubezpieczonego – powodem zrezygnowania z tej pracy był fakt, że pracownicy zbyt dużo pili alkoholu, o co właściciel miał pretensje. Zatem Sąd Okręgowy trafnie uznał, że charakter wykonywanych przez ubezpieczonego w powyższych okresach prac nie wskazuje, aby w istocie nie były to umowy o dzieło. Ubezpieczony nie przedstawił żadnych dowodów na to, iż w rzeczywistości wykonywał czynności w ramach stosunku pracy pod pozorem umów o dzieło. Ponadto z jego zeznań nie wynika, aby w okresie wykonywania tych umów kwestionował ich charakter czy domagał się zawarcia umów o pracę. Z otrzymanych wynagrodzeń nie rozliczał się z ZUS. Nie wskazał, aby wykonywana przez niego praca spełniała cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. Na poparcie swoich twierdzeń nie przedłożył żadnej dokumentacji osobowej, a z jego zeznań nie wynika również, aby chociaż podpisywał listy obecności. Ubezpieczony wręcz wskazywał, że jego nieobecności w pracy nie stanowiły problemu. Przyznał, że w okresach wykonywania umów pił alkohol. Nadto ze sprawozdań kuratorskich z lat 2008-2011 wynika, że ubezpieczony podejmował się jedynie prac dorywczych. W oparciu o same zeznania ubezpieczonego nie sposób także ustalić dokładnego okresu wykonywania prac na podstawie tych umów.

Istotne jest również, że ubezpieczony podczas przesłuchania w charakterze strony zeznał, że miał takie krótkie okresy zatrudnienia, bo ciągle był pod presją czasu, żeby szybciej zrobić. Bywały takie sytuacje, że był pijany i już nie przychodził do pracy, mówił, że jest wczorajszy i nie może przyjść. Bywało też tak, że nie miał przedłużonej umowy, bo np. nie wyrabiał normy, a dwa-trzy razy miał porzucenie pracy, kiedy pił i nie poszedł do pracy.

W związku z powyższy Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które uzasadniałyby zmianę bądź uchylenie rozstrzygnięcia.

Całość podjętych ustaleń faktycznych Sądu I instancji przedstawiona w pisemnym uzasadnieniu wyroku zasługuje na akceptację. Ustalenia te jako prawidłowe, a nadto nie wymagające zmiany ani uzupełnienia Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne (art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.).

Sąd Odwoławczy w pełni podziela także ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznając ją za wyczerpującą. Przyjmując za własne dokonane w tym zakresie oceny Sądu I instancji, Sąd Odwoławczy nie widzi potrzeby powtarzania w całości trafnego wyводу prawnego (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.).

Przechodząc do rozważań prawnych wskazać należy, że art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej ustawa emerytalna) stanowi, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki: (1) jest niezdolny do pracy, (2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, (3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów; (4) nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy emerytalnej).

W świetle art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej: 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej). Przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.; dalej ustawa systemowa), pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, a ubezpieczenia te trwają od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. W świetle art. 8 ust. 1 ustawy systemowej, za pracownika - z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 2a - uważa się zaś osobę pozostającą w stosunku pracy. Ustawa systemowa nie zawiera definicji pojęcia „stosunku pracy”, zatem wyjaśnienia użytego w art. 8 ust. 1 zwrotu należy poszukiwać na gruncie gałęzi prawa najbardziej właściwej w tej materii, tj. prawa pracy. To zaś kieruje interpretatorów powołanych przepisów do art. 22 § 1 k.p., definiującego stosunek pracy jako stosunek prawny, którego treścią są wzajemne zobowiązania stron: pracownika „do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę” i pracodawcy „do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem”. W świetle art. 22 § 1 k.p. za konstruktywne cechy stosunku pracy należy uznać: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły i w pracowniczym podporządkowaniu, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko (osobowe, ekonomiczne, organizacyjne, socjalne) związane z zatrudnieniem pracownika i odpłatny charakter zatrudnienia. W doktrynie i judykaturze podkreśla się zwłaszcza tę cechę stosunku pracy, jaką jest pracownicze podporządkowanie pracownika wobec pracodawcy co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy.

Mając na względzie powyższe rozważania prawne uznać należało, że w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że ubezpieczony nie ma prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Bezspornym pozostawało, że orzeczeniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. lekarz orzecznik ZUS uznał, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy na okres do dnia 30 kwietnia 2019 r., przy czym jako datę powstania niezdolności do pracy wskazał dzień 26 marca 2015 r.

Bezpośrednio przed złożeniem wniosku o rentę z tytułu niezdolności ubezpieczony był zatrudniony w okresie od dnia 16 października 2015 r. do dnia 28 lutego 2016 r. w (...) w S., przy czym w okresie zatrudnienia od dnia 12 listopada 2015 r. do dnia 20 listopada 2015 r. i od dnia 23 listopada 2015 r. do dnia 26 lutego 2016 r. oraz po ustaniu zatrudnienia od dnia 27 lutego 2016 r. do dnia 13 maja 2016 r. przebywał na zasiłku chorobowym, natomiast w okresie od dnia 14 maja 2016 r. do dnia 8 maja 2017 r. ubezpieczony pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Na przestrzeni całego zatrudnienia odwołujący wykazał staż sumaryczny – 11 lat, 6 miesięcy i 5 dni (karta przebiegu zatrudnienia i wyliczenia stażu – k. 364-367 a.s. t. III).

W ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku o rentę ubezpieczony posiadał 3 lata, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 5 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i 9 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych po ograniczeniu do 1/3 udowodnionych okresów składkowych. Natomiast na datę powstania niezdolności do pracy – staż sumaryczny wynosi 2 lata, 11 miesięcy i 7 dni.

Ubezpieczony nie spełnił warunku posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego łącznie co najmniej 5 lat, przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę (tj. 31 marzec 2007 r. - 30 marzec 2017 r.) lub przed dniem powstania niezdolności do pracy (tj. 26 marzec 2005 r. – 25 marzec 2015 r.).

Biorąc pod uwagę poczynione wyżej ustalenia i rozważania w ocenie Sądu Odwoławczego apelacja ubezpieczonego była nieuzasadniona, wobec czego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

Sąd Odwoławczy w punkcie drugim wyroku przyznał na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 1 i 2, § 4 ust. 3, § 15 ust. 2 oraz § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 18) od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata M. K. kwotę 120 zł powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu oraz kwotę 64,98 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu (bilety i faktury – k. 436-440 a.s. t. III).

SSO del. Beata Golba-Kilian SSA Grażyna Czyżak SSA Małgorzata Gerszewska